

Kulttuuri kokoaa

Katri Halonen

Mitä yhteistä on Savonlinnan oopperajuhlilla, Pikseli Ähkylällä, Kaus-tinen Folk Music Festivalilla, Maa-ilma Kylässä -festivaalilla ja Ma-donnan konsertilla Jätkänsaarella 6.8.2009? Ainakin se, että ne kaikki ovat esimerkitapauksia Tuottaja2020-hankkeen tutkimusprosessin ensimmäisessä vaiheessa. Lisäksi ne kaikki ovat monipuolisen toimijaverkoston yhteistyön tulosta. Ja tuon verkoston solmukohdassa puuhaa tuottaja.

Strategioissa puhutaan klustereista, verkostoista ja hybrideistä. Oli toimijajoukon nimitys mikä tahansa, tapahtumatuotannon kohdalla tuottaja toimii sen keskiössä. Ympäriällä oleva ameebamainen toimijajoukko sisältää erilaisia toimijatahoja omine intresseineen. Lisäksi jokaisella on omia tulevaisuushaasteitaan. Tuoreessa Kulttuuri kokoaa -kartoituksessa tarkastellaan tuottajan toimintaympäristön muutosta kameleon-timaisesti muuttuvan verkoston näkökulmasta käsin.

Tuottaja tilapäisorganisaation pyörytyksessä

Tapahtumatuotannon kentälle on leimaa-antavaa organisaation oman henkilöstön ja yhteistyöverkoston kausittainen syke. Yhteistyö on usein monivuotista ja se toistuu syklistesti aktiivisiin ja passiivisempiin kausiin. Tapahtumien määrä näyttää lisääntyvän nopeammin kuin asiakaskunta, vaikka asiakkaita houkuteltaisi yhä kiihkeämmin Suomen rajojen ulkopuolelta.

Esimerkiksi Savonlinnan oopperajuhlilla on 16 ympärivuotista työn-

tekijää, mutta kesän sesongin ajaksi toteuttajataho kasvaa 700-900 henkilön suuruiseksi tilapäisorganisaatioksi. Näiden tilapäistyöntekijöiden joukossa on joukko kausittain työllistettäviä kulttuurituotannon eri alueiden ammattilaisia, jotka kiertävät sesongin aikana nomadimaisesti tapahtumasta toiseen.

Kiristyy kilpailu yhdistettynä tapahtumatuotannon vuotuiseseen sykkeeseen on työllisyyden näkökulmasta haastava yhtälö ratkaistavaksi. Pakottaako syke tapahtumatuotantoorganisaatioiden toimijoita hakeutumaan tulevaisuudessa yhä useammin sesongin ulkopuolella toisiin tehtäviin? Onko takulaisen tulevaisuus toimenkuvia, joissa kulttuuritoiminnan kautta saatavat tulot kattavat vain osan ansiotulosta ja loppu kerätään kaupan kassana tai vaikkapa ajamalla taksia?

Paikallisesta globaaliin?

Organisaatiot ovat olleet varsin lo-kaaleja. Etenkin virtuaalipalveluiden kasvun myötä toiminnan epäillään kansainvälistyvän ohjelmasisältöjen rinnalla myös tuotannon organisoinnin alueella. Jo nyt on ollut nähtävissä paikallisia liittymiä, kuten Eastwayn ostama PopZoo. Samanaikaisesti syntyy myös kansainvälisiä liittymiä, kuten globaalin markkinajohtajan asemassa olevan Live Nationin vahva tulo kotimaisille markkinoille ostamalla Welldone agency.

Yrityskaupoista huolimatta ainakin osa alihankintaverkostosta säilynee tulevaisuudessakin alueellisena. Oman alueen toimijoilta ostetaan tai vuokrataan tapahtumasta riippuen työvoimaa, palveluita, kalustoa, rahaa, ohjelmaa tai markkinointiapua. Etenkin tekniikkapalveluiden osalta on ennustettavissa jatkuvaa kasvua

ja erikoistumista. Siellä on myös mahdollisia kansainvälisiä markkinoita. Esimerkiksi digitaalisesti tuotettavat lavadekoraatiot ovat yksi nopeasti kehittyvistä palvelualueista.

Pidemmällä tähtäyksellä kehitystrendinä näyttää ajatuksia ainakin kahteen suuntaan. Osittain tapahtumat saattavat keskittyä luomu- ja lähitapahtumiksi, joissa keskiössä on oman alueen tuotteiden ja palveluiden korostuminen keskeisenä markkinoitviestinnän(kin) erotteluvälineenä. Toisaalta markkinoilla voimistuu samanaikaisesti tapahtumatuotantoalan suuryritysten toiminta. Kansainvälisille toimijoille Suomi on yksi tapahtumaetappi rosteriin kuuluvien artistien kiertueilla.

Kunta yhteistyökumppanista tapahtuman asiakkaaksi

Tapahtumat ovat laajan toimijaverkoston dynamoita: niiden ympärillä toimii suuri joukko eri alojen ihmisiä, joiden yhteistyönä syntyy moniulotteisen asiakasvirran kokonaispalvelu. Julkinen sektori saa kehityskulun myötä yhä moninaisempia tehtäviä ja rooleja. Tapahtumatuottajat näkevät kunnan kumppanina, joka saattaa rahoittaa tai taata lainoja. Heillä on myös sääteleviä tehtäviä etenkin lupakäytäntöihin liittyen.

Tuottajat kokevat usein henkistä yhteyttä julkis-sektorin toimijoiden kans-

TUOTTAJA2020

sa: ollaan samalla, hyvällä asialla. Edistetään taidepohjaista työskentelyä kuntalaisten palvelemiseksi. Molemmat puolet näkevät myös tapahtumien myönteiset vaikutukset alueen elinvoimaisuuteen.

Samalla yhä useammin nähdään yhteisiä intressejä, joista kunnan odotettiin maksavan infrastruktuurin tarjoamisen ohella selvää rahaa. Osa tapahtumista toimii kunnalle markkinointiviestinnän kanavana. Tulevaisuudessa häilyy ajatus, että kunta muuttuu yhä useammin "kasvottoman rahoittajan" sijasta markkinointiviestinnällisiä ja muita tavoitteita asettavaksi tapahtumatuotannon maksavaksi asiakkaaksi.

Tuottajan osaamishaasteet

Tilapäisorganisaatioiden hallinta, kiristyvä kilpailu ja rahoituspohjan muutokset tuovat mukaan haasteita tuotannon keskipisteessä tasapainoilevalle tuottajalle. Operationaalinen tuotantoprosessi kustannustehokas hallinta, verkoston kautta hankittavien synergiaetujen paikantaminen ja hyödyntäminen sekä asiakaslähäinen sisältösuunnittelu maustavat tuottajan arkea tulevaisuudessa yhä voimakkaammin.

Yksi hallinnoinnin osa-alueista on talkootyönä tehtävä vapaaehtoistyö, jonka alueella on ideologisten muutosten ja verotuksen vuoksi on tapahtumassa merkittäviä muutoksia. Vapaaehtoistyö on osalle tapahtumista onnistumisen edellytys, osa sen sijaan haluaa palkata vähintäänkin keskeisten vastuualueiden hoitajiksi työntekijän ja kokee vapaaehtoistyöläisen riskinä. Tuotantosektorin ammattimaisuuden jatkuva kasvu onkin jättänyt monet erilaisten tapahtumien hallinnoissa vapaaehtois pohjalta toimineet puuhamiehet ja harrastelijat ulkopuolelle.

Tule mukaan!

Tuottaja2020 -hanke on saavuttanut ensimmäisen etappinsa: julkaissut ensimmäisen hahmotelman siitä, keitä kulttuuritapahtuman tuotantoketjuun oikein kuuluu. Lisäksi on pohdittu hieman sitä, millaisia muutospaineita verkostoon kohdentuu. Näistä muutospaineista on valittu muutamia jatkossa tarkemmin pohdittavaksi.

Hankkeen seuraava etappi on riippuvainen sinusta takulainen. Jo-

kaiselle takulaiselle lähetetään lokakuussa sähköinen kysely, jonka kautta haluamme kuulla sinun ajatuksiasi kulttuuri- ja tapahtumatuotannon tulevaisuudesta. Tulevaisuus ei tipahda eteemme annettuna, vaan luomme sitä yhdessä. Takulaisten kannalta paras tulevaisuus rakentuu silloin, kun tunnistamme millaisia asioita haluamme edistää ja mitkä reitit ovat epätoivottuja suuntia. Tunnistaminen auttaa arkipäiväisissä valinnoissa ja vie pienin askelin toivottavaan suuntaan.

Tulevaisuus rakennetaan yhdessä. Kulttuurialan tulevaisuus on sinun, minun, kaikkien takulaisten sydämen asia. Siksi ei ole ihan yhdentekevää, millaisiin tulevaisuuskuviin kukin sitoutuu. Yhteistyössä on voimaa – etenkin tässä asiassa.

INFOA

Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osarahoittaman Tuottaja2020-hankkeen keskeinen rikkaus on koko kulttuurituotannon alan ammattikorkeakoulusektorin yhteistyö. Projektin koordinoi Metropolia ammattikorkeakoulu. Kumppaneina toimivat Taku ry:n lisäksi kulttuurituotannon koulutusohjelmat Humanistisesta ammattikorkeakoulusta, Yrkehögskolan Noviasta ja Mikkelin ammattikorkeakoulusta sekä Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore. Lisäksi tiedon levittämisen kumppanina toimii Aalto-yliopiston hallinnoima Luova Suomi -hanke.

Mikäli huomasit kiinnostuneesi Tuottaja2020 -hankkeesta, ilmianna itsesi tilaamalla hakkeen uutiskirje sivustolla tuottaja2020.metropolia.fi Samaisen sivuston kautta voit myös ladata itsellesi Tuottaja2020 -hankkeen ensimmäisen raportin Kulttuuri kokoa. Kulttuuritapahtumien muuttuvat verkostot.

MILLAISIA OVAT KULTTUURI-TAPAHTUMAT VUONNA 2020?

KIRJOITUSKILPAILU TAKUN JÄSENI LLE

On vuosi 2020 ja olet tuottamassa kulttuuritapahtumaa. Missä olet? Mikä tapahtuma? Mitä ympärilläsi tapahtuu? Keiden kanssa toimit yhteistyössä? Keitä odotetaan paikalle?

Kirjoita aiheesta minä-muotoinen tarina, jonka pituus on maksimissaan 5000 merkkiä. "Minä" voi olla fiktiivinen kertoja tai juuri sinä.

Teksti alkaa näin: "Pari tuntia sitten sain viestin, jota oikeastaan osasin odottaa...". Vain sinä tiedät miten tarina jatkuu. Otsikoi tekstisi itse.

Parhaat tarinat palkitaan ja julkaistaan TAKU-lehdessä. Kirjoituksia hyödynnetään Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osarahoittaman valtakunnallisen Tuottaja2020 -hankkeen (tuottaja2020.metropolia.fi) tutkimusmateriaaleina. Tekstejä voidaan kokonaisuudessaan tai osittain julkaista myös hankkeen julkaisuissa, mikäli tekijä antaa siihen luvan.

Lähetä tekstisi 15.11.2010 mennessä osoitteeseen <https://elomake.metropolia.fi/lomakkeet/2700/lomake.html>

Liitä mukaan yhteystietosi ja maininta siitä saako tekstiä käyttää tutkimusjulkaisuissa anonyymisti tai nimellä.